

„Istarska Rijec“
 Izdavač svako četvrtka uveče.
 Svako drugo četvrtka donosi
 literarni prilog „Mladi Istarski“.
 Pretplata za tuzemstvo iznosi:
 15 — lra na godinu, a za
 25 — lra na šest mjeseci.
 Uredništvo: 25 — lra. Ured-
 ništvo i uprava lista: Trst
 (Trst) Via S. Francesco
 20/1. Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za nauku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

„Slugom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ — Narodna poslovice.

Oglašaji stoje 4 krz
 za svaki centimetar visine i
 širini jednoga stupca. Za više
 kratko uvrštenje daje se razna
 popust prema pogodbi. Plaća
 se i unaprijed u Trstu. Doplat
 se šalju uređnicima, a u svaku
 upravu. Neferencirana se plaćaz
 ne primaju, a rukopisi se ne
 vraćaju ni u kojem slučaju.

S Jadranskog kongresa u Milanu

U srijedu, 12. o. mj. bilo je u Milanu svečano otvorenje Jadranskog kongresa, koji se u prvom redu bavi oko promicanja italijanskih interesa na Jadranskom moru. Na dnevni red toga kongresa došlo je i pitanje Rijeke. Tom zgodom uzео je riječ i profesor Eduard Sušmel, jedan od vidjenih riječkih Italijana.

U svom dugom govoru profesor je Sušmel prikazao stanje Rijeke u vrlo tamnoj slici. On je među ostalim kazao, da je Rijeka još uvijek — problem, koji treba riješiti. Već je dugo, što se traži riješenje toga teškoga pitanja, i još ga se nije našlo. Malo prije rata Rijeke je po svojoj važnosti bila na glasu kao deseteta luka u Evropi. Na prvom mjestu dolazila Anversa (Antwerpen), na petom Genova, na osmom Trst a na desetom Rijeke. Godine 1921. trgovina je na Riječi bila gotovo jednaka ništici. Lani je uvoz iz izvov postigao vrednat onoga, što ga je Rijeka imala prije rata. Ove godine 1926. riječka luka počinje opet da nazaduje, i tako sve ostaje pri starome: zlo i zlo.

Bude li se Rijeke oslanjala na samu izvanjsku trgovinu, ona se ne će više dići — kazao je Sušmel. Tome su krive željezničke tarife Njemačke i Jugoslavije, kao i napredak Jugoslavije na moru. Jugoslavija je svoju najveću trgovačku snagu usredotočila u Splitu. Sve je to na štetu Rijeke, koja ne može da konkuriра ni italijanskim jadranskim lukama ni onim jugoslovenskim.

Jasno je, da Jugoslavija namjerava da sa Splita zavladaja Jadranom. Ali Split nije samo prva jugoslovenska luka, nije samo važna tačka, u kojoj se stječu željezničke pruge iz unutrašnjosti zemlje; već je Split također i industrijalan grad, i toj industriji ima Split u prvom redu da zahvati proširenje svoje luke.

Međutim Jugoslavija ne radi samo na tom, da jedino u Splitu podigne svoju pomorsku trgovinu. Ona posvećuje veliku pažnju i drugim svojim lukama: Sušaku, Šibeniku, Dubrovniku, Kotoru itd.

Uporedno s lukama napreduje također i jugoslovensko pomorstvo. Jugoslavija je u dvije godine uredila na divan (mirabile) način svoju jadransku plovidbu, tako da danas imamo na Jadranu pored 31 italijansku — 59 jugoslovenskih parobrodarskih pruga. U kratko vrijeme Jugoslavija je uvelike pomnožila broj svojih ladja, koje ukupno obuhvaćaju dvjesto hiljada tona.

Ne jugoslovenska mornarica ne ograničuje se samo na Jadran. Ona ide i dalje, u Sredozemno more, u Južnu Ameriku. Iz svega toga vidi se, veli prof. Sušmel, da postoji neki plan jugoslovenske ekspanzije. No najvažnije je to, što Jugoslavija hoće svu svoju trgovinu da skrene s Trsta i Rijeke u Split.

Sušmel nadovezuje na to, da bi Italija morala na sve to budno da pazi. Da se predusretne budućemu zlu, on predlaže u prvom redu, neka se uznađe, da se od Rijeke stvori industrijalan grad, koji ne će trebati da čeka na stranu, koji ne će biti sebi moći priznan izvana, već će sam po sebi moći postane središtem trgovačkim. Treba podignuti industriju do velike važnosti i to nesamo na riječkom teritoriju, već i na bližnjem istarskom, gdje ima ugljena i raznih drugih sirovina, koje se mogu uspješno da izrabe. Osim toga za procvat Rijeke potrebna je i jedna izravna željeznička pruga, koja bi vezala Rijeku s Trstom. Jedan tunel kroz Učku skratilo bi silno daljinu, koja dijeli oba grada, što bi bilo od velike njihove koristi.

Pored toga treba učiniti sve moguće da se sporazum postignut prije godinu dana u Neptunu što prije ratificira i postavi na snagu. To je od velike važnosti za Rijeku, koja se danas nalazi u vrlo jadnom stanju. članovi kongresa saslušali su sa mnogo pažnje razlaganje prof. Sušmelovo i prihvatili rezoluciju, kojom se po-

Mi seljaci i „Narodno vijeće“

Draga braćo seljaci, Svima nam je još u pameti, kako smo mi istarski Hrvati i Slovenci u Istri imali svoja pučana, zabavna i gospodarska društva, kako smo pomoću vlastite Družbe sv. Cirila i Metoda dizali škole i u najzabavnijim selima, kako smo iz svojih redova odgojili lijepi broj narodne inteligencije svijuz struka, kako je svim tim ravnalo jedno političko društvo. Strašan rat nam je sve oduzeo.

Nestalo je svih društava, nestalo je škola, nestalo je inteligencije, nestalo je i političkog društva. Ostasmo kao djeca bez oca i majke, a potrebe dobrog savjeta i pripomoći bile su svakojake i goleme.

Unatoč ratnog vihara ostalo je neiskršeno jedino političko društvo «Edinost» i dnevnik istog imena u Trstu.

Bez poziva i dogovora, mi se Istrani odmah nekim nutarnjim nagonom utekosmo

pod krov prokušanog društva «Edinosti», a ono nas je bezuvjetno i bratski primilo u svoj zagrljaj; ne samo nas, nego i našu braću iz Goričke. Odolili smo, prošli oči, snašli se, i donekle sredili. Došlo su Duhove godine 1921., i našle nas sve složne i ujediniše kao nikad prije; došlo su one žalosne Duhove sa plamenim jezicima vrhu naših glava, ali ipak poslasmo 5 poslanika u Rim.

Išli smo u izbore bez obične pripreve i agitacije. Mi Istrani imali smo samo jedan sastanak u Kozini. Na tom sastanku imali su glavnu riječ kapelan Milanović i jedan drugi svećenik, koji su najoduševljenije pozdravili g. dra Wilfana kao predsjednika naše političke organizacije, te ga pozvali našim vodjom, pravom, i još više. Meni se prčinio onaj pozdrav neiskren. Rekoh u sebi: hvaliti čovjeka na njegove oči onikom pohvalom nije dobar znak. Naši narodni poslanici podjose prvi put u Rim.

Tamo, kao prvak naše petorice, dade g. dr. Wilfan dostojanstvenu programnu izjavu u ime nas Jugoslovenca, koji smo ostali pod Italijom. Svim nama je govorio kao iz srca, ona izjava ostaje nam političkim programom. Onoj izjavi, onim prilikom, nije bilo zgodno ništa za stvar korisno niti što dodati, niti što oduzeti. No g. Šteku, tadanjem poslaniku, nije bila dostatna ona izjava, pa je i izrekao svoju: da polaze veliku važnost obećanjima, da se nada tomu i onomu, premda je znao onu staru poslovice, koja veli:

«obećanje — ludom radovanje». I time je pokvario onaj prvi ozbiljni programni nastup naših narodnih poslanika. Ja sam u onom prvom nastupu kapelana Šteka uvidio istočni grijeh naše narodne nesloge.

Međutim došao je iz Kranjske na uredništvo lista «Edinost», za nas nov čovjek, g. dr. Engelbert Besednjak. On je drugi dan svoga dolaska izjavio, da nije došao u Trst da uređuje «Edinost», nego da stvara posebnu stranku, koju će voditi sam. Mi Istrani imali smo u političkom društvu «Edinosti» svoj vlastiti pododruštvo u predsjednikom mu je bio g. kapelan Milanović. Uza sve to, snovala se prota.

proti jedinstvu naše stranke. Došlo je do istarskog sastanka u Kozini, na kojem je skoro jednoglasno bilo zaključeno, da mi Jugosloveni Istru ostajemo i dalje združeni u političkom društvu «Edinost». Tri četiri osobe nisu se htjele pokoriti ovoj volji naša Istrana, niti jedinstvu svih naših sila, te su osnovale posebno političko društvo. Nismo dakle mi istarski seljaci

življe vlada, da što prije ispuni sve želje, što ih je u svom govoru iznio riječki prvak, prof. Eduard Sušmel. Da li će se vlada tim željama odazvati i u kolikoj mjeri, pokazat će najiskorija budućnost.

osnovali novu stranku, ili kakovu novu struju, već su je osnovali i nametnule samo neke častihlepne osobe putem «Pučkog Prijatelja», koji se je nakon rata oživio na poticaj političkog društva «Edinost» i koji im je ostao u rukama.

Kad su tako razbili našu narodnu slogu,

traže pečat, koji bi imao kod kuće i vani da opošteni njihov sramotni čin, a taj pečat sada traže u «Narodnom vijeću» od trih ili pet lica (ljudi). Zato mi istarski seljaci ne ćemo to «Narodno vijeće» sa dvim strankama i dvim novinama, već hoćemo jednu političku stranku sa jednim političkim društvom i sa jednom stranačkom novinom.

Nedaleka prošlost nas uči, da «Narodna vijeća» nad dvim strankama ne vrijede ništa. Za posljednje izbore, koji su se obavili 6. aprila 1924., bilo je osnovano nekakvo

«Narodno vijeće» od četiri osobe vrhu nas složne i nesložne braće. To «Narodno vijeće» bilo je izdalo izborni proglas i označilo kandidate. Među ostalim, obvezalo se za jednu i drugu stranku, da će u svojim novinama i na izbornim sastancima preporučivati, da svi glasuju za predložene kandidate i da preferenčne glasove daju brojevima 1, 2, 3 (Wilfanu, Besednjaku i Stangeru).

Pa što se je događajalo?

Imao sam prigodu slušati jedan izborni sastanak g. dra Wilfana. On je pošteno kazao: «Za ove izbore združili smo se i jedni i drugi t. j. obe stranke; po ugovoru moramo svi glasovati za predložene kandidate, a preferenčne glasove moramo dati brojevima: 1, 2, 3. Isto tako pristupio sam jednom sastanku dra Besednjaka, ali na tom sastanku nijedan od govornika nije preporučio, da se preferenčne glasove dade Wilfanu, Besednjaku i Stangeru, kako je to bilo uglavljeno, iako su na tom sastanku govorili baš ona dvojica doktora, koji su potpisali izborni ugovor, dočim su njihovi tekički ovaj sastanak upotrebili za to, da

krše sklopljeni ugovor

i da nagovaraju ljude, da daju preferenčne glasove: 2, 4, 6. — A novine? «Edinost» i «Istarska Rijec» pisale su posvema u duhu sporazuma, dok se to ne može reći za raskolničku štampu. «Pučki Prijatelj» i «Mali list» pisali su onako, kako je to konveniralo njihovoj stranici, a ne cijelom narodu. Štaviše: «Mali list» je u najvećoj izbornoj borbi ocrnjivao naše narodne kandidate, e da ih omrazi pred narodom. Posljedica tog nepoštenog postupka bila je, da smo

izgubili jednoga našega poslanika i to g. dra Stangera. I raskolnici su se veselili nad ovim narodnim gubitkom! Evo što su ta «Narodna vijeća» i koliko drže do njih naši raskolnici. Mi istarski seljaci smo protivni predlaganom «Narodnom vijeću» i zato, što se najglavnija kompetenca politička ne daje nikakvom vijeću. Onako predlagamo vijeće ne bi bilo čisto vino, već neka bevanda, i to plijesnivna.

Mi svi dakle želimo jednu jedinstvenu stranku od Zadra do Nadžije;

ne ćemo dvije stranke pod «Narodnim vijećem»,

koje bi se klale kao do sada, a možda još i više.

U jedinstvenoj stranci ima za sve mjesta, a za one, koji imaju srca, uma i dobre volje, i prva mjesta. Mi sami seljaci uvidjamo na licu mjesta, da voditelji nove struje nisu slobodni, već su im ruke svezane, moraju imati što obzira pred svojim višima, a ovi pred višima od njih; drugi moraju streptiti za svoje gradjanstvo, tako da

njihova politika mora biti sužanjaska.

Poradi toga je tu i tamo kakovo mjesto, jednom vatreno, počelo mlitaviti; da-

nas je šior Giorgio qua, šior Giorgio là, kojeg su se jučer klonuli kao narodnog zla. Tom politikom dodjose tako nisko, da moraju braniti i one, koji protiv starog običaja i prava tjeraju naš jezik iz crkve, a ovi za uzdarje preporučuju «Pučki Prijatelj». Kad bi naše svećenstvo, akoprem grozno pririjeđeno, bilo sve okupljeno oko jedinstvene naše političke organizacije, ono bi daleko više koristilo i vjeri i narodu, nego li brodeći postranskom strujom.

Evo, to je moja poruka bratu seljaku predznadnjeg «Pučkog Prijatelja».

Seljak iz srednje Istre.

Svoja kućica - svoja voljica

Naši siromašni krajevci svake godine šalju u svijet nekoliko stotina najzdravijih sinova, da tamo traže koru hljeba. Tih bijednika još bi bilo i više, ali im iseljeničke kvote ne dozvoljavaju. Ostavljaju svoj kraj poradi bijede i siromaštva, u kojem ne mogu živjeti, jer zarade nema, a prema tome ni mogućnosti za život.

Polaze od svojih kuća veselo, misleći u sebi, da će naći u svijetu zarade i prehrane, ne samo za sebe, nego i za svoju obitelj. U tome se mnogi prevare! Sjedinjene države primaju ih vrlo maleni broj prema njihovoj kvoti. U Kanadu ih polazi znatno veći broj, ali ne s tom namjerom, da u njoj ostanu nego da se na bilo koji način proturaju u Sj. Države Amerike. To im vrlo slabo uspijeva. Strogi nadzor tamošnjih vlasti odmah ih pronadju, još prije nego su pravo niti odahnu i otpreme ih natrag kući.

Oni, koji ostaju u Kanadi vrlo malo mogu naći zarade, premda se odmah pridružuju našim kolonijama, koje ih neko vrijeme uzdržavaju, dok im nadju kakva posla. Teškom im mukom zaposle tek dva tri dana u tjednu. Ovo malo što zasluže jedva im, uz pripomoć ostalih, dostaje za vlastito uzdržavanje.

Jedan iseljenik pošao je u svijet, da tamo traži zarade, da prehrani sebe i svoju obitelj. Zadužio se za put, da djevo do željene zemlje, — a sada mjesto da pošalje nešto novaca ženi i djeci, koja čekaju bijedna na prvu zaslugu svojega oca, preživljava sam teške dane u tuđini. Treba nešto vratiti onome, koji mu je uzajmio novaca za put, pa eto neprilike potpune. Pun je volje za rad, ali mogućnosti rada nema. Teške i crne misli obuzimaju ga, kada pomisli na svoju obitelj, na svoj kraj, na vjerovnika, koji čeka. Bijeda kod kuće, bijeda u svijetu čovjeku, koji je prvi put došao u nepoznati kraj, nepoznavajući jezika ni naroda.

Ovakvo se događa u najboljim kolonijama naših iseljenika, koji već nisu od prije stalno zaposleni i to: u Sjed. Državama i u Kanadi. Što bi bilo kada bismo iznijeli nevolje naših iseljenika, koji su po ostalim krajevima Južne Amerike! - Koliko ih je tamo otišlo, većina bi se povratili, kad bi samo mogli. Nekoji, kojima je uspjelo, da dodju natrag kući, pripovijedaju strahovite patnje naših ljudi.

Sada se nameće pitanje: da li mogu kod ovakvih prilika naši ljudi ostati zdravi i svjež? Hrane se slabo, jer i od onog malo što bi trebalo njima, šalju svojim porodicama, da ne skapaju od gladi. Teški dnevni poslovi, koji ih muče kroz cijeli dan da zasluže koru hljeba u croom i zagušljivom zraku najzdravijih tvornica iscrpljuju ih potpuno. Svuda rade negledajući da jeftino uništaju svoj život, ne misleći da će jednog dana njihova snaga malakšati i onemogućiti im svaki daljni rad.

Njihovo je geslo: «radi da zaslužiš, što prije to više». Pri tome ne štete ni sebe ni svoje zdravlje, rade najteže radove, samo da koji novčić više zasluže. Ne čuvaju svoje zdravlje, ne štete ga, da bi se zdravi mogli opet povratiti kući. Kada se vraćaju kući, idu kao i vojnici poslije najstrije bitke, izmoreni, izmučeni, pognutih glava, ali ipak veseli što se vraćaju u svoj kraj. Dola-

ze među stijenje i pustoš da umiru, da tu ostave u rodnoj grudi svoje tijelo...

No to su samo iznimke, to su oni, koji su se ranije iselili u te krajeve...

DOPISI

IZ RIJEKE

Rijeka i Sjeverni Pol - Kako o tome sudi Ninetta? - Smrt jedne čarobnice.

Naša Rijeka je u prvom redu sportski grad. Kad se u nas ne govori o stanovina...

Ali riječko oko ne seže samo do Kantride, gdje se vrše domaća sportska natjecanja...

— Vi, Rokac, od cesa je storen ta Polo Nord?

— Od česa? — u čudu ću ja.

— Ma ja —, je ta Pol kakov breg ale izula od leda?

Nije bilo druge: morao sam joj tumačiti, što je i kako je. I rekao sam joj: — Vi znate, Ninetta, da je naša zemlja kao jabuka...

— Pa što zato?

— Ja ma mej onemi zenskami ima i ozenjenih i to od najboljih familijah!

— Bit će, rekoh, ali ja sam čitao, da su oblasti sve one fotografije spalile, da ne bude bruke i sramote.

— Oh hvala ti Boze! — uzdahne Ninetta i zapleše oko mene sva vesela.

Zacijelo je i njezina fotografija bila u kakvom od onih janjušica. Ali ko je bio s njom? Opet jedno riječko pitanje, koje me nauči.

IZ FULE. Kaznena rasprava protiv jednog besavjesnog mladica iz Gologoric...

Ovih dana vodila se pred ovdješnjim tribunalom kaznena rasprava protiv jednog besavjesnog mladica iz Gologoric...

Vrgli bimo ga prid špegalj nego se gleda i neka perla, da je tamo njegov drugi brat...

Spočetka je skaka po gabi z brstine na brstinu, ča su mu bile vrzene u nju, iščući

Kako ste u novinama čitali, dva dana prije, nego što je Italijanac... bile krenuo sa svojim aeroplanom put Pola...

Kako i onda, tako se preprička prenijela i danas na naše fujumansko tlo...

U času, dok je čitavi pametni svijet imao oči uprene prema sjevernom Polu...

Vrlo je tužan slučaj ovog Dalmatinca, koji nije bio da živi u Dalmaciji...

— Ste culi?

— Ona Majerica Roza je umrla.

— Zar ona osamdesetogodišnja starica iz ulice Trieste? Pa Bog je pomiluj! Nije već tako mlada!

— Ma ca ne znate, da je ona hitala karti i povelala sreću i silu janjušici i stavljala va njih fotografije muske i zenske, da ih tako veze za vaveki vekom amen.

— Pa što zato?

— Ja ma mej onemi zenskami ima i ozenjenih i to od najboljih familijah!

— Bit će, rekoh, ali ja sam čitao, da su oblasti sve one fotografije spalile, da ne bude bruke i sramote.

— Oh hvala ti Boze! — uzdahne Ninetta i zapleše oko mene sva vesela.

Zacijelo je i njezina fotografija bila u kakvom od onih janjušica. Ali ko je bio s njom? Opet jedno riječko pitanje, koje me nauči.

IZ FULE. Kaznena rasprava protiv jednog besavjesnog mladica iz Gologoric...

Ovih dana vodila se pred ovdješnjim tribunalom kaznena rasprava protiv jednog besavjesnog mladica iz Gologoric...

Vrgli bimo ga prid špegalj nego se gleda i neka perla, da je tamo njegov drugi brat...

Spočetka je skaka po gabi z brstine na brstinu, ča su mu bile vrzene u nju, iščući

se je držao vrlo čudno. Svoj sramotni čin je opravdao time, da je u kući vladala velika nečistoća i nered...

— Sud će vas već naučiti pameću!

— Ovdje će nas u nebesa vinut.

S odgojem će budućnost nam sinut.

Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

— Ovi bi se stihovi morali provodjati danas, kada je već opća tužba, da su decu raspuštena...

Franina i Jurina. gredu s Honfantom na brod. S. Kastavac.

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

Fr.: Svejedini, da je na moju, ja bitu ve danas najprije obrati put domi.

Jur.: Pak ako ti ti toliko stalo — a ti si diži. Sreću ti puti! Ni vetra ni vana, moja dušo draga!

Kast.: Ala, ne prehtajte se! Slozna bra, svaki dan meso jidu, a nesložna ni ne delju ne moru!

PODLISTAK

ERNEST RADETIĆ: SLOBODA

(Pripovijest u zapadno-istarskom narječju)

Mladi košiči su se bili razletili. Stara je skakala z grane na granu, zvala ih, pivkala njim i švikala, a oni su skakali za njom...

Mladi košiči su se bili razletili. Stara je skakala z grane na granu, zvala ih, pivkala njim i švikala, a oni su skakali za njom...

Mladi košiči su se bili razletili. Stara je skakala z grane na granu, zvala ih, pivkala njim i švikala, a oni su skakali za njom...

Mladi košiči su se bili razletili. Stara je skakala z grane na granu, zvala ih, pivkala njim i švikala, a oni su skakali za njom...

Mladi košiči su se bili razletili. Stara je skakala z grane na granu, zvala ih, pivkala njim i švikala, a oni su skakali za njom...

Mladi košiči su se bili razletili. Stara je skakala z grane na granu, zvala ih, pivkala njim i švikala, a oni su skakali za njom...

Mladi košiči su se bili razletili. Stara je skakala z grane na granu, zvala ih, pivkala njim i švikala, a oni su skakali za njom...

pravili smo se doma. Mali košiči je drhta u našem nidru i šivka od straha zovući mater: Ona mu se je jeno par hoti uvjavila z nikega hrista, ma vred je zamukla od straha prid nami i gledala da spasi une druge, ča su je ustali, a uvega je ustavila.

Doma smo ga spravili u malu, ma čistu gajbu. Dali smo mu valje vode, zrilih čerišan i zelenega lišća mladega radica z mekinjama, a kako sam ni zna još jisti, vrgli bimo mu svaki hot, kad bi zhnjuja, hranu u njegov žuti kljunči. I gledali smo ga kako oko u glavi. Svega smo mu nosili, ča smo čuli, da košiči jidu. Lovili smo štrige po polju i muhe po okni, čepivali gusine po lišću i spuže po sahati, mlade čerišnje i komoč uzrijale murve. Sve smo mu davali, da ga zgnojimo i navadimo ga kantati, ma za niš.

Vrgli bimo ga prid špegalj nego se gleda i neka perla, da je tamo njegov drugi brat...

Spočetka je skaka po gabi z brstine na brstinu, ča su mu bile vrzene u nju, iščući

pravili smo se doma. Mali košiči je drhta u našem nidru i šivka od straha zovući mater: Ona mu se je jeno par hoti uvjavila z nikega hrista, ma vred je zamukla od straha prid nami i gledala da spasi une druge, ča su je ustali, a uvega je ustavila.

Doma smo ga spravili u malu, ma čistu gajbu. Dali smo mu valje vode, zrilih čerišan i zelenega lišća mladega radica z mekinjama, a kako sam ni zna još jisti, vrgli bimo mu svaki hot, kad bi zhnjuja, hranu u njegov žuti kljunči. I gledali smo ga kako oko u glavi. Svega smo mu nosili, ča smo čuli, da košiči jidu. Lovili smo štrige po polju i muhe po okni, čepivali gusine po lišću i spuže po sahati, mlade čerišnje i komoč uzrijale murve. Sve smo mu davali, da ga zgnojimo i navadimo ga kantati, ma za niš.

Vrgli bimo ga prid špegalj nego se gleda i neka perla, da je tamo njegov drugi brat...

Spočetka je skaka po gabi z brstine na brstinu, ča su mu bile vrzene u nju, iščući

kuda bi zaša. Ni mogal i kad je vidija, da su zbice sve naokolo, počela ih je šćofati s kljunom, da si ga je raskrsvijala. Razlija je vodu iz šćudelice i svi se zmogija rastresa je mekinje i sve ih zablatija. Najzad kako da se je smirija. Zavuka se je u jedan kut, šćučurija se i nakostrušija perlje, zapra oči i mirova. Za hranon ni ziba, pak smo mu je morali na silu davati i s prsti mu utpirati kljun.

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

Smilija nam se je. Vani je bilo lipo vedro nebo, sunce je sijalo, a iz vrtili ko liž čulo se je kako kantaju mladi tiči slobodni. A on je brižan bija zaprt u toj maloj gajbi. On, kojemu je sama priroda dosudila da gospodari prostornosti i da ga nis ne sapinje. Ima nikih vrsti tiči, ča se moru i pomiriti z ropstvom, a ima ih i ča ne. Kad smo vidili, da je rožan za slobodu uti mali košiči i da bi moga priž nje poginuti, oprli smo mu gajbu. Kroz malu vrtajica poskak-lja je van, šćokija najprvo na zid, pak na jednu granu pak na drugu i sve se ubzavira ko sebe, ki ni moga još pravo verovati, da je slobodan. Ni se ufa poleptiti dalek. Unih par dan robanovanja kako da mu je nevidljivo sapelo krila. Ma kad je zaša do vrha murve i vidija okolo sebe široki prostor, slobodnu ariju i modro nebo, a nideri zbice ko sebe, zašvika je veselo i zaletija se, ča je dalje moga u daljinu. Zapita je pjesmu slobodni...

I. BRILIĆ-MAZURANIC: Pas i vuk

Živio u nekom dalekomu gradu

— Ine toga grada ljudi ni ne znadu — jedan velivrijed, nešto stari pas.

Živio on lijepo i trajno i vjerno. Lijao gospodaru desnu ruku smjerno. Ljao po želji i u pravi čas.

Gospar ovo pseto veoma ljublj; se: — «Gledaj kako krasno vjernim repom! Inaše»

«Hajde da mu dajem dobar zaloga!» — Pas i gospodar tako življeli u sreći, Gospar po gosparski, a moj pas po psci — jednome i drugom bio živ rot.

Jednog vrućeg dana — bilo naime ljeto — Pusti gospar s lanca ovo dobro pseto: — «Hajde šeci malo — traži sunčani hlad!» Poslušalo pseto, počlo da se šee. Premda mu se danas šetati baš ne čee — Al on mlstio prima. Bilo makar kad.

Tako šeeću stigne u zelenu šumu. Što se iza grada ožfala na humu, Pa ga tamo sretno jedan stari vuk. Pas i vuk: su braća: bilo kako bilo.

Što se događa u Njemačkoj?

Nacionalistička i Sovjetska reakcija u Njemačkoj diže sve više glavu. Ona otkriva i svoje zadnje ciljeve. Prilikom nedavne rasprave o otkupu imanja bivših njemačkih vladara, grof Westarp je u parlamentu otpjevao pravu himnu. Hohenzollernima. Pod utjecajem nacionalista izradila je Lutherova vlada naredbu o zastavama, kojom je izazvala silnu uzburu u svim republikanskim i demokratskim novinama. Po toj naredbi imalo da bude na svim njemačkim ambasadama, poslanstvima i konzulatima uz državnu crveno-bijelo-zlatnu zastavu još i trgovačka crveno-bijelo-crna zastava, koja je identična sa starom carskom državnom zastavom. Na ogorčene proteste javnosti izmijenjena je naredba u toliko, da važi samo za diplomatska predstavništva u prekomorskim zemljama, a u Evropi za pomorske luke. Ova promjena nije ublažila uzburanost protiv naredbe, kojoj je tendencija očigledna. Kako vlada nije ništa htjela povući naredbe, demokratska stranka istupila je iz vladine koalicije i predložila u parlamentu votum nepovjerenja vladi dr. Luthera. Predlog je prihvaćen i dr. Luther morao je da preda ostavku.

Uz te javne nastupe reakcije, otkrila je policija u Berlinu da su u vojničkim i nacionalističkim krugovima učinjene sve pripreme za potpun državni udar, koji je imao cilj da ukine ustav i proglasi diktaturu. Otkrivanjem je opasnost državnog udara sprječena. Dokazano je, da je bivši car Wilhelm bio u vezi sa spremanim udarom. Sada je ta opasnost za nekoliko mjeseci odgođena. Kasnije će se opet pojaviti na površju. Da li će pak imati većeg uspjeha, to se još ne može da proroči. Stupimo se malo, pa ćemo i to da vidimo.

Rasprava protiv falsifikatora tuđih novčanica u Mađarskoj.

U posljednjem smo broju «Istarske Rijče» javili, da se u Mađarskoj, vodi rasprava protiv krivotvoritelja francuskih novčanica. Danas pak možemo obavijestiti svoje čitatelje, da je dosta stvari na toj raspravi razjašnjeno, ali da još mnoge tajne pokriva tama. Knez Windischgratz, koji najviše zna na mnoga osjetljiva pitanja izbjegava odgovor. On priznaje, da je najvećim dijelom financirao poduzeće, ali ne otkriva izvjesne krugove, iz kojih je potekla misao. Ipak se danas pouzdano znade, da je sam predsjednik vlade grof Bethlen znao za svu akciju falsifikatora. Grof Pavao Teleki bio je veza između grofa Bethlena i falsifikatorske bande. Državni kartografski zavod radio je sa svim službeno ovaj posao, i sve je u njemu radjeno po višoj zapovijedi.

Čudan duh vlada na ovoj raspravi. Jedini Nadossy, šef zemaljske policije, priznaje, da je kriv, samo veli, da je radio iz čisto patriotskih motiva. Ali šta je napokon on kriv? Malenkost. On je imao samo da zabasurije i prikriva stvar, i da izdaje krive pasose, «koliko je trebalov». Stitnica, zar ne, za — šefa zemaljske policije! Knez Windischgratz i svi ostali potpuno su dakako nevin, jer ih je vodio patriotski interes. Htjeli su naći sredstva u borbi za «integritet» mađarske domovine, a napose za iredentističkoj propagandu u Čehoslovačkoj. Šef kartografskog zavoda, general Haitz, i njegovi pomoćnici pukovnik Kurtz i potpukovnik Gerő tražili za sebe još i to opravdanje, da su radili u službenoj dužnosti, znajući, da se to hoće na visokim mjestima.

Istakni kneza Windischgratza svjedoče, da u ovoj mračnoj aferi nije još ni iz daleka sve otkriveno. Iz toga je vođena tako, da se što manje dozna. Rasprava se vodi tako, da se što više prikrije. Ne će se iznijeti na javu sve zločinčke veze, i čini se, da bi glavni krivci imali ostati nekažnjeni. Za dokaz navest ćemo samo jednu činjenicu.

Poznati biskup Zadavec zaklinjao (zaprisegao) je mađarske falsifikatore francuskog novca i njihove pomagače, da će savjesno ispuniti svoj zadatak i da ne će nikoga odati. I, taj biskup danas ne sjedi na optužničkoj klupi u senzacionalnom procesu, koji se sada vodi u Budimpešti, nego čeka da bude preslušan kao svjedok. Grof je Pavao Teleki, bivši ministar-predsjednik, jedan od glavnih intelektualnih krivaca zločina, također pozvan kao svjedok. To su značajni simptomi (pojavi) u ovom misterioznom procesu izbezumljenog mađarskog šovinizma. Sam proces vodi se od strane suda u vrlo benevolentnom tonu, kao da se radi o kakvoj džentimenskoj aferi. Nije ni čudo, kad su i predsjednik suda Töreky i državni tužitelj Strache članovi istih «patriotskih» društava kao i falsifikatori.

Bilo kako da bilo, jedno stoji, naime, da ova rasprava ne može da zadovolji ni savjest ni javnog mnijenja prosvijećenog svijeta, a tako ni interese Francuske, koja je u prvom redu i najteže pogodjena. I teško je zamisliti, da bi se Francuska zadovoljila rezultatom ovakvog procesa. Sam je današnji režim u Mađarskoj tjera da traži drugi forum, koji će naći istinu.

Darovi

Dne 9. o. mj. odigrana je konačna utakmica za pehar «Zorin-vrha». Pobjednik je ostao g. dr. Janko Mavrović iz Mihotici. Tom zgodom sabralo se L 150. Od toga lira 75 za «Ist. Rijču», a lira 75 za društvo «Prosvjeta», odsjek za Istru. Na predlog g. Josipa Pužara sabralo se na Pčaništini 12 lira u fond «Prosvete». Srdna hvala svim donateljima!

Domaće novosti

Pitanje pučkoškolske obuke pred Parlamentom.

Prigodom rasprave o proračunu ministra pravde, koja se ovih dana vodila u rimskom Parlamentu, uzeli su riječ i mađjarski zastupnici: njemački narodni poslanik Tinzl i gorički kršćansko-socialistički poslanik dr. Besednjak. Njemački je narodni poslanik Tinzl predložio Parlamentu rezoluciju, u kojoj se poziva vlada, da uvede u svim inorodnim osnovnim školama materinski jezik kao naukovni jezik. Tinzl je naglasivao, da inorodci — Jugoslaveni u Julskoj Krajini i Nijemci u Poadižu — imaju sveto pravo do uporabe vlastitog jezika u svojim školama. Toga se prava ne će nikada da odreku. Uporaba je materinskog jezika u osnovnim školama životno pitanje za inorodne manjine u Italiji. Pučkoškolska je obuka u Julskoj Krajini i Poadižu u posvećanim suprotstvu sa uzgojnim načelima. Tinzl je zahtijevao, da se i pravna inorodnika izvadja zakon glade slovnice nauka i ustanovljenja u privatnih škola. Svoj govor je zaključio ovim riječima: «Miri život sa italijanskom većinom bit će omogućen samo onda, kad prestane raznarodivačka politika prema narodnim manjinama!»

Gorički se je kršćansko-socialistički poslanik dr. Besednjak izrazio u istom smislu kao i njemački narodni poslanik Tinzl. U svojem govoru je spomenuo i to, da je Gentile-ova školska reforma uništila sav kulturni život ovdašnjih Jugoslavena. Osim toga da je bio ukinut i pouk u našem materinskom jeziku. Ministar prosvjete ukinuo je i nadodane satove za poučavanje slavenskog jezika. Time je veli dr. Besednjak — jasno pokazao, da hoće da odnari slaveni život u Julskoj Krajini. Oblasni nisu htjeli izdati niti potrebite dozvole za otvorenje slovenskih privatnih škola i dječjih zabavišta, samo da prije dođu do napomenutog cilja. Nato se je dr. Besednjak pritužio, da slavensko učiteljstvo mora da trpi nečuvenu progonaštu, da se slavenskim učiteljima prijeti sa materijalnom štetom itd. Slavensko pučanstvo u Julskoj Krajini — naglasuje govornik — sa plaćanjem poreza mnogo doprinosi za održavanje škola. Medjutim taj novac, koji plaćaju Slaveni, danas služi vladi za odnarodivačku politiku u Julskoj Krajini. Slaveni bi se za dovoljili — veli dr. Besednjak — sa istim školskim sistemom, koji vlada u kolonijama, samo kad bi bila zaštićena njihova narodnost i njihov jezik. Konačno je tražio nezgoditu kulturu i jezikovnu slobodu za Slavene. Slovenci su — zaključuje govornik — pripravnici da se pokore zakonima i italijanskim vlastima, ali svoje narodnosti ne će dozvoliti da im nitko odzume.

Na subotnjem sjednici Parlamenta došlo je do jednog malenog incidenta između ministra prosvjete Fedele-a i dra Besednjaka. Taj incident je nastao radi zapisničke petkove sjednice, na kojoj je dr. Besednjak iznesao gornje pritužbe. Govor goričkog poslanika dra Besednjaka smatramo jednim od najboljih njegovih govora, što ih je dosada držao u Parlamentu. Mi se s njim posvema slažemo. To su naši stari jati, koji su svakomu poznati. Ima već godine i godine, da bez prestanka ponavljamo uvijek onaj istu stvar: «Dajte nam škole u našem jeziku!» Ponavljali smo to u svojim novinama, pred oblastima, u Parlamentu i izvan njega. Naš bivši, neumorni narodni poslanik g. dr. Stanger iznesao je to pitanje još pred više godina u jednom lijepom govoru u Parlamentu. Narodni poslanik g. dr. Wilfan pritužio se nebrojeno puta u Parlamentu i izvan njega zbog te pogrešne, oficijelne školske politike. Sve je ostalo bez učinka. Sad se je dru. Stangeru i dru. Wilfanu pridružio svojim govorom i g. dr. Besednjak. Mi nemamo nikakve nade, da će sve to imati praktičnih uspjeha. Nemamo nade već i radi toga, što je ministar prosvjete na Besednjakov govor naznačio ovo: «Nije ka ogleh post». Za njega je možda glupost, ali za nas je ozbiljan problem. Nadamo se barem tome, da će g. Besednjak ustrajati na svom putu i barem u toj stvari stajati uz bok našim narodnim pravicima.

Smrt jednog Istrana u Zagrebu. Iz Zagreba stiže nam žalosna vijest, da je tamo dne 4. ov. mj., u cvjetu svoje mladosti, preminuo Ante Peruško iz Peruski. Pokojnik je bio uzoran mladić. Svoj jugoslavenski narod ljubio je iznad svega. U Jugoslovenstvu je vidio svoj najveći ideal. Radi njegovog čvrstog značaja svak ga je volio i štovao.

Smrtni ostanci nezabornog pokojnika bili su sahranjeni na Mirogoju, tom divnom zagrebačkom groblju. Pokopan je na trošak ugledne zagrebačke Lakovčeve porodice, koja je gajila najveće simpatije do pokojnog Peruška. Do vječnog počinka ispratio ga je lijepi broj Istrana, koji danas stanuju u Zagrebu.

Razvijenijoj pokojnikovoj majci i rodbini naše iskreno sautešće, a pokojniku mir i pokoj vječni!

Študenti, koji su rođeni u Julskoj Krajini i koji polaze tršćansku trgovačku univ. — oprošteni od školskih taksa.

Kako javlja rektorat Kr. trgovačke univerze u Trstu, bit će svi študenti, koji polaze tršćansku trgovačku univ. i koji su rođeni u Julskoj Krajini, oprošteni od školskih taksa.

Zaštita mladeži u Italiji. Ovih dana stupio je u Italiji na snagu novi zakon o materijstvu i zaštiti. Prema tome zakon zabranjeno je dječji ispod 15. godine da budu kod izradbe filmova kao sudajući glumci. Dalje je zabranjeno davati mladeži alkohotna pića. Javni lokali ne će od sada dječji smjeti davati nikakova alkohotna pića. U javnim lokalima također se ne smiju upotrebljavati namjestenici ispod 18. godina, izuzevši da su članovi porodice vlasnika lokala. Konačno se strogo zabranjuje trgovinama duhana da prodaju dječji ispod 15 godina duhan. Pušači ispod 15. godina bit će kažnjeni novčanim globama.

Velika svečanost u postojaškoj jami. Na Duhovo uprorizit će se u postojaškoj jami velika svečanost. Toga dana će se naime otvoriti podzemna koncertna dvorana, koja će biti opskrbljena sa električnom rasvjetom. U toj podzemnoj cvorani, u kojoj može da stoji 8000 ljudi, svirat će gorička glazba. Posjetioci postojaške jame ima će 50%-ni popus na svim željeznicama. od 13.—23. ov. mjeseca. Radi toga se drži, da će u nedjelju — na Duhovo — doći sva sila ljudi u Postojnu.

Herman Wendel u Trstu. Prošlog poselidjaka uveče stigao je u Trst g. Herman Wendel, poznati njemački političko-historički pisac i prijatelj Jugoslavena. Ovdje se je zaustavio jedan dan. Zatim je krenuo u Greku, da prouči važno i teški položaj tamošnje jugoslovenske manjine, koje stjenje pod grčkim jarmom.

Koliko je donijela Italiji sveta godina? Italijanske novine javljaju, da je ministar financija conte Volpi konstatovao, da su hodočasnici iz cijeloga svijeta prošle svete godine ostavili 3,500,000,000 (slovom: tribilijardepetstomilijuna) lira u Italiji.

Svega po malo

Meštrovici izvadja u Americi spomenike Washingtonu i Lincolnu. Proslavljeni jugoslovenski kipar Ivan Meštrovic potpisao je 9. maja ugovor, kojim mu je povjerenja u Chicagu izvedba spomenika dvojici najvećih američkih državnika Washingtona i Lincolnu. Majstovor model bio je usvojen bez konkursa. Objekat statue naručene su na konjima u Meštrici Verrochiojevoje Colleoniya u ve. Ra. Rad imati bit. pro. dan u roku od dvije godine. Sv. radovi bit će izvršeni u Zagreb. Medju uvjetima ugovora ističemo snob da umjetnik označuje najpodesnije mjesto za spomenik.

Pojos svojo nogu. U belgijskom Kongu vođen je od ovih dana jedan doista rijedak i čudan proces. Nekom crnačkom kralju dogodila se ne sreća, pa su ga odveli na najbližu belgijsku kliniku, gdje mu je odrezana noga. Poslije operacije zahtijevao je kralj od liječnika, da mu izruči nogu, jer da je dobio vruću želju da svoju nogu pojedje. Uprava bolnice ustručavala se da udovolji ovoj kraljevoj želji, jer je ljudozderstvo zakonom zabranjeno. No, kralj je medjutim tužio upravu bolnice da mu izruči nogu i sud je doista dao kralju pravo i odsudju upravu bolnice na globu i na izručenje kraljevske noge njenom pravom vlasniku.

Tuđa valuta na tršćanskoj burzi. Jučer moglo se prodati dočino kupiti jedna engleska lira šterlina za 132.25—133.75 ital. lira; 1 američanski dolar za 27.20—27.40 ital. lira; 100 švicarskih franka za 526—532 ital. lira; 100 francuskih franka za 79.75—80.50 ital. lira; 100 njemačkih maraka za 635—655 ital. lira; 100 češoslov. kruna za 80.25—81 ital. lira; 100 jugoslov. dinara za 48—48.50 ital. lira; 1000 njemačko-avstrijskih kruna za 37—39 ital. centezima; 1000 mađarskih kruna za 35—36 ital. centezima. — Italijanska je lira ovih dana pala na vrijednosti.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI
Tisak: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

KUĆU SA VRTOM kod Sv. Bartula u Zminju prodaje gostioničar Giuseppe Ferri — Pula, Via Dignano (Stranoga). Kuća je u vrlo dobrom stanju i na lijepoj poziciji, a cijena joj je vrlo umjerena. Tko je želi kupiti, neka se obrati na vlasnika.

NOVO ILI RABLJEVO VRCALO ZA MED kupuje Ivan Medica, Veližan 302 p. Isola (Istra).

U LIJEPOM PRIMORSKOM MJESTU u Julskoj Krajini prima jedna stalna ličnost na stan i hranu i u mirnoj ljubivoj osobi i to kroz cijelo ljeto, a i stalno. Cijena umjerena. Naslov daje uprava «Istarske Rijče» Trieste, via S. Francesco d'Assisi 10.

JOSIP GRNEHA, Cunj 23 (nedalje od zeta) prodava radi iseljenja svoje kuću sa stajama i imanjem, koje sastoji od vinograda, njiva i sjenika koja koje daju krme za 6 govoda.

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najpovoljnijim cijinama Matej Bančić — Kršanci p. Zminj (Gimino), Istra.

NAVIGAZIONE GEN. ITALIANA GENOVA

Pruga za Južnu Ameriku: 27. svibnja, «Duca Abruzzi»

« Rio Janeiro	14
« Santos	18
« Montevideo	17
« Buenos Aires	18

Pruga Centralne Amerike: 22. svibnja, «Venezuela»

za Trinidad	17 dana
« La Guayra	19
« Curaçao	20
« P. Columbia	22
« Colon	23
« Guayquil	29
« Callao (Peru)	30
« Mollendo	36
« Arica	37
« Iquique	38
« Antofagasta	39
« Valparaiso	41

Pruga za Australiju: 22. lipnja, «Caprera»

« Zelande	32 dana
« Adelaide	38
« Melbourne	41
« Sidney	46
« Brisbane	50

Uredi u svim glavnim gradovima Italije i inozemstva. U TRSTU: Ufficio Passeggeri della NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA, Via Mercato Vecchio 1 (Palazzo Hotel Savoia) - Telefono 4003.

KRUNE plaća po 2.- L

ALOIZIJU POVH, Piazza Garibaldi 2 prvi kat

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Trgovina koža i raznih postolarskih potrepština

FRAN CINK CAMPO BELVEDERE br. 1

drž i svom skladištu svake vrsti u tu struku zasjecajete robe uz najnižu dnevnu cijenu.

Podvrtba brza i točna. Podvrtba brza i točna.

Zlato, srebro, krune, platin i umjetne zubove

Zlatarno ALBERT POVH

Trst, Via Mazzini 46

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre, 11 Telefon: 5-18

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split

CENTRALA u LJUBLJANI Dionička glavnica i pričuva: 60.000.000 dinara.

Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uložne knjižice, te ih ukamčuje sa 4%, a uloge na tekuće račune sa 4 1/2%, netto. Za otkaz vezanih uložaka plaća postotke po dogovoru. Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne knjižice (SAFES)

Blagajna je otvorena od 9.—12.50 i od 14.—16 sati